

CONTENTS

<i>List of figures</i>	2
<i>Notes on contributors</i>	20
<i>Foreword</i>	24
<i>Joe Style</i>	
<i>Acknowledgments</i>	202
<i>Introduction</i>	1
<i>Alissa Hello and Claudia Orenstein</i>	
PART I	
Critical perspectives on women in puppet theatre	17
1 <i>The museum and the circus: puppetry and the museumification of gender performances</i>	19
<i>Laura Pineda-García</i>	
2 <i>Mothers of Phoson: contemporary feminist civic puppet theatre from Istanbul with love</i>	31
<i>Diana Baur</i>	
3 <i>Women, marriage, and domesticity: “Kikkaku Ukiyo Gumi” (in the “love triangle” scene) in the Kansai traditional puppet play</i>	50
<i>Keisuke Kato</i>	

A *Women and Puppetry* című könyv borítója és tartalomjegyzéke

48 <i>Contents</i>	
4 <i>History, intervention, and reconstruction: engaging women puppeteers in Myanmar</i>	66
<i>Jessica Goodlander</i>	
PART II	
Local contexts: challenges and transformations	83
5 <i>Witnessing Liding, Vicky Endo, and Adina Luce: Hanoi female artists appropriating puppetry as empowered women in Viet Nam</i>	83
<i>Hannah Jeanne Dwyer</i>	
6 <i>Class, gender, and ritual puppetry: negotiating survival for the Ichimonji puppeteers of Tokushima, Japan</i>	100
<i>Claudia Orenstein</i>	
7 <i>Whispering women, dancing puppets: women and puppetry in Iran</i>	115
<i>Saba Meshkini-Ahmad</i>	
8 <i>Telegona Judy: Puck and Judy at village fairs and exhibitions in Edinburgh, London</i>	126
<i>Nancy Pearce</i>	
PART III	
Women practitioners speak	141
9 <i>Women and objects</i>	143
<i>Ann Stimpert</i>	
10 <i>An oralized language</i>	156
<i>Yaghi Aydi</i>	
11 <i>A puppeteer in Taiwan</i>	167
<i>Chia-yin Cheng with assistance from Chia-Hsun Wu</i>	
12 <i>Intervista</i>	167
<i>Flávia Miguens</i>	
13 <i>Korean women by puppet theatre</i>	173
<i>Seonwoo (Hwang) Ahn</i>	

	Contents
14 <i>Puppeteer Puppet Theatre: the journey of walking</i>	179
<i>contemporary puppet theatre comes alive in the land of Jess</i>	
<i>Maria (Rae) de Botopant</i>	
15 <i>A single form</i>	189
<i>Jane Young</i>	
Index	207

Antal-Bacsó Borbála

NŐI HANGOK

A WOMEN AND PUPPETRY KÖTETRŐL

A 2019 tavaszán a Routledge Kiadó gondozásában napvilágot látott *Women and Puppetry: Critical and Historical Investigations* az első olyan kötet, amely átfogó képet próbál nyújtani nők és bábművészet kapcsolatáról.¹ Hiánypótló kiadvány, amely nem hagy hiányérzetet.

Az alcím (*Critical and Historical Investigations*) a maga kettősségében végtelenül találó: míg a kötetben összegyűjtött írások valóban vizsgálódások bábok és nők viszonyának igen széles skáláján, nem egy esetben az *investigation* szó 'nyomozás' értelemben is helytállóan bizonyul. Kyounghye Kwon *Women, marriage, and femininities: „Kkokdu Gaksi Geori” (or the „love triangle” scene) in the Korean traditional puppetry play* tanulmányában a Csozson-dinasztia idején élő közemberek feleségeinek életébe próbál bepillantást nyerni, nőket megszólaltató írásos dokumentumok híján, *nam-sadang* társulatok előadásain keresztül. Jennifer Goodlander pedig *Erasure, intervention, and reconstruction: imagining women puppeteers in Myanmar* című írásában arra tesz kísérletet, hogy – az Arya Madhaven által javasolt *unlearning* (a tanultak elfelejtése) módszerrel – felfejtse a női bábosok jelenlétének szárait a *yokethay thabin* (tradicionális burmai marionett technika) történetének szövetében, és egyúttal megvizsgálja a fent említett módszer alkalmazhatóságát a báb területén. (Talán ebből a két példából is látszik az a címekben is visszatükröződő precíz fogalmazásmód, amely a számtalan különböző szerző ellenére is összefogja az egész kötetet.) Persze szó sincs arról, hogy zárólag megfeszített detektív munka árán lehetne női hangokat felfedezni a bábművészetben, és ezt a *Women and Puppetry* ékesen bizonyítja.

Az Alissa Mello, Claudia Orenstein és Ciriad Astles szerkesztette kötet három nagy fejezetre tagolódik: az elsőben bábesztétikai elemzésekkel találkozik az olvasó, a másodikban a hagyományosan férfiak által dominált kulturális közegekben megszólaló női hangok kerülnek górcső alá egy-egy kutató lenscéjén keresztül, a harmadikban pedig kortárs női bábos alkotók maguk számolnak be munkásságukról és osztják meg saját tapasztalataikat. Érdeemes felfigyelni erre a közelítő szemléletre; a fejezeteken végighaladva a módszertani megközelítésekről és teoretikus modellekről fokozatosan irányul át a fókusz a személyes reflexiókra. Ez az elmozdulás teljes összhangban áll mindazzal, amit a kötet képvisel – hiszen a legtöbb, amit az olvasó egy könyvtől kaphat, az egy új/megváltozott perspektíva. A tizenöt különböző szerző, bár mind a báb és gender találkozásából indul ki, tizenöt különböző látásmódot képvisel, és ezeket az eltérő nézőpontokat az elmozdulás mint kötetsszerző erő összefogja egy izgalmas tudományos kaleidoszkópba.

Csak néhány a tárgyalt témák közül: A *Haz Makami (Modes of Pleasure)* előadás középpontjában egy (tabu) téma (a megélt női szexualitás) állt, ennek ellenére nagy sikerrel futott Isztambulban. Deniz Başar tanulmányában azt vizsgálja, hogyan tudott a bábok révén egy előadás, amely élő színészekkel a bemutatót sem érte volna meg, az isztambuli underground színházi élet egyik meghatározó darabjává válni.² Ez a jelenség, hogy a bábokon keresztül nyílik meg a lehetőség az önkifejezésre, Salma Mohseni Ardehali igen figyelemfelkeltő címet viselő tanulmányában is visszatér. Iránban a bábszínház – amely hosszú

1 Egy területre fókuszáló, szűkített szempontok szerint vizsgálódó kötet született már a témában. Ld. pl. Jennifer Goodlander, *Women in the Shadows: Gender, Puppets, and the Power of Tradition in Bali*, Ohio University Press, 2016.

2 Deniz Başar: *Modes of Pleasure: contemporary feminist erotic puppet theatre from Istanbul with love=Women and Puppetry: Critical and Historical Investigations*. Szerk. Alissa Mello, Claudia Orenstein, Ciriad Astles. Routledge, 2019, 35-49.

ideig kizárólag férfiak által meghatározott terület volt – megítélése fokozatosan megváltozott, és ahogy egyre inkább gyerekszínházként kezdték kezelni, úgy kaptak egyre több és több lehetőséget nők is a műfajban, miközben a színház- és filmművészetben még mindig jellemzően nagyon alulreprezentáltak.³ De reprezentációs kérdéseket vet fel az is, hogyan próbálta meg a szüfraszett mozgalom Punch és Judy figuráján keresztül hallatni a hangját; ezeket az előadásokat próbálja Naomi Paxton írásában rekonstruálni.⁴ A sort még hosszan lehetne folytatni, de talán már ebből

a néhány példából is kiviláglik, milyen nagy látószöveget fog be a kötet lencséje, mind elméleti s mind földrajzi szempontból. Természetesen minden így sem fér bele a vizsgálati fókuszba, épp ezért reméljük, hogy a *Women and Puppetry* csak az első azon kiadványok sorában, amelyek báb és gender viszonyának újragondolására, (újra)vizsgálására készítetik majd a befogadót.

(*Women and Puppetry: Critical and Historical Investigations*. Szerk.: Alissa Mello, Claudia Orenstein, Cariad Astles. Routledge, 2019.)

A tanulmányok földrajzi megoszlása (feketével az érintett területek)

WOMEN'S VOICES

Women and Puppetry: Critical and Historical Investigations, published by Routledge Publishing, is the first volume to try to provide a comprehensive picture of the relationship between women and puppetry. This is a publication that was a long time coming. The volume is divided into three major chapters. In the first, the reader encounters analyses on the aesthetics of puppetry. The second examines female voices in male-dominated cultural media, and in the third, contemporary female puppeteers report on their work and share their own experiences. Despite the fact that the fifteen authors share profession and gender, they each present a different perspective which the editor has assembled into an exciting scholarly kaleidoscope.

3 Gyerekszínház és bábszínház összefonódása, illetve a törekvés, hogy a műfajt ne skatulyázzák be gyerekszínházként, itthonról is ismerős lehet. Salma MOHSENI ARDEHALI, *Whispering women, shouting puppets: women and puppetry in Iran* = i. m., 115-125.

4 Naomi PAXTON, *Suffragette Judy: Punch and Judy at Suffrage Fairs and Exhibitions in Edwardian London* = i. m., 126-140.